

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

System výroby a ošetřování dřevěných obalů dle standardu **ISPM 15**

V roce 2002 byl vydán mezinárodní standard FAO známý pod zkratkou ISPM 15 – jeho aktuální verze – FAO ISPM 15 Regulace dřevěného obalového materiálu v mezinárodním obchodu, byla vydána v roce 2009.

Státní rostlinolékařská správa (SRS), která v České republice (ČR) plní úlohu národní organizace pro ochranu rostlin odpovídá za certifikaci provozovatelů technických zařízení pro tepelné ošetřování dřevěného obalového materiálu (DOM) a výrobců DOM. Zajišťuje, aby DOM vyráběný a ošetřovaný v ČR splňoval požadavky kladené na něj národními předpisy a mezinárodním standardem ISPM 15.

Pokyny standardu zahrnují všechny DOM používaný v mezinárodním obchodu, který může být cestou pro šíření a zavlékání škodlivých organismů představujících riziko hlavně pro živé stromy. Týkají se DOM, jako jsou bedny, krabice, latové bedny, palety, kabelové bubny a cívky/kotouče, které se mohou vyskytovat téměř v každé dovážené zásilce, včetně zásilek, které běžně nepodléhají fytosanitární prohlídce. Požadavky se týkají také dřeva pomocného, sloužícího k podepření, založení nebo proložení zásilek. Proklady a pomocné dřevo, které jsou vyrobeny ze dřeva stejného typu a kvality a splňují stejné fytosanitární požadavky jako dřevo v zásilce, mohou být považovány za součást zásilky a nemusí být v souvislosti s tímto standardem považovány za dřevěný obalový materiál a nemusí tedy být zvlášť ošetřeny a označeny.

Výjimky

Standard myslí i na výjimky, kdy požadavky na ošetření a označení DOM nemusejí být plněny. Jedná se o dřevěné obaly a předměty, které nepředstavují velké riziko pro šíření a zavlékání škodlivých organismů a jsou z tohoto standardu vyjmuty:

- DOM vyrobený výhradně z tenkého dřeva (o tloušťce 6 mm nebo méně)
- DOM vyrobený zcela ze zpracovaného dřevěného materiálu, jako je překližka, dřevotřískové desky, plošně lisované desky (OSB) nebo dýha, které byly vyrobeny za použití lepidla, tepla nebo tlaku, nebo jejich kombinací

DOM před ošetřením naskladněný v sušárně.

Komora sušárny s řezivem pro tepelné ošetření.

- sudy na víno a lihoviny, které byly zahřívány během výroby
- dárkové krabice na víno, doutníky a další komodity vyrobené ze dřeva, které bylo zpracováno a/nebo vyrobeno způsobem, který je učiní prostými škodlivých organismů
- piliny, hobliny a dřevitá vlna
- dřevěné součásti trvale připojené k dopravním prostředkům a kontejnerům

Provozovatelé technických zařízení (sušáren) a výrobci DOM

Zákon 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění (dále jen „zákon“) obsahuje nové a rozšířené požadavky pro provozování technických zařízení, ověřování jejich způsobilosti k provádění tepelného ošetřování dřevěných obalů a jejich označování mezinárodní IPPC značkou. Vyhláška č. 384/2011 Sb., o technických zařízeních a o označování dřevěného obalového materiálu (dále jen „vyhláška“), nové požadavky zákona provádí. Vyhláška obsahuje vedle vzorů značky IPPC a způsobů označování také technické a technologické požadavky na technická zařízení, jejich provozovatele a na výrobu a označování DOM.

Provozovatelé sušáren

1. Technické požadavky

- 1.1 *Minimální hodnota teploty, která musí být zařízením dosažena je 56 °C při minimální době trvání 30 minut. Tato teplota musí být dosažena nepřetržitě v celém profilu dřeva, a to včetně jeho jádra.*
- 1.2 *Technické zařízení musí být vybaveno záznamovým zařízením k měření teploty jádra dřeva, minimálně s jednou teplotní sondou k měření teploty vnitřního prostoru zařízení*

a minimálně jednou teplotní sondou k měření teploty ve dřevě (v jeho jádru). Záznamové zařízení může být buďto součástí řídicí jednotky technického zařízení nebo jako doplňková výbava technického zařízení použita k uvedenému účelu podle jeho návodu k obsluze.

- 1.3 Označení technického zařízení musí být provedeno na viditelném místě a obsahovat tabulku s označením schválené metody ošetřování a popis umístění teplotních sond v komoře zařízení

2. Technologické požadavky

- 1.1 Teplotní sonda k měření teploty dřeva v jádru se umísťuje do nejchladnějšího místa komory technického zařízení nebo v co největší blízkosti tohoto místa. Nejchladnější místo v komoře je určeno na základě výsledku kontrolního měření rostlinolékařské správy.
- 1.2 Odměrování minimální požadované doby ošetřování (tj. 30 minut), je zahájeno od okamžiku, kdy je na teploměru záznamového zařízení zaznamenána hodnota 56 stupňů. Po tuto minimální dobu nesmí teplota klesnout pod tuto stanovenou hodnotu.
- 1.3 V případě, kdy je technické zařízení vybaveno více teplotními sondami, je měření zahájeno v okamžiku, kdy teplota na všech sondách dosáhne 56 stupňů, dále se postupuje podle bodu 2.2.

Výrobci DOM

1. Výrobce ošetřeného dřevěného obalového materiálu

- 1.4 smí k výrobě dřevěného obalového materiálu, který hodlá označit značkou přidělenou podle odstavce 2, použít pouze dřevo ošetřené v souladu s technickými a technologickými požadavky, uvedenými v § 68 odst. 4 písm. b),
- 1.5 je povinen dodržovat technologické požadavky kladené na označování dřevěného obalového materiálu a postupovat podle technologického postupu schváleného rostlinolékařskou správou, a
- 1.6 oznamuje rostlinolékařské správě bez zbytečného odkladu jakékoliv změny v postupu označování dřevěného obalového materiálu, které mohou vést k nedodržení technologických požadavků uvedených v písmeni b), a ukončení označování dřevěného obalového materiálu.

Příklad DOM pro použití k vývozu

Příklad označení DOM nástřikem barvou.

2. Technologické požadavky

- 2.1 k výrobě dřevěných obalů používat pouze dřevěný materiál ošetřený subjekty oprávněnými provádět tepelné ošetřování tohoto materiálu
- 2.2 evidovat výrobu dřevěných obalů z ošetřeného dřevěného materiálu (zejména jejich druhy a množství) spolu s doklady o nákupu ošetřeného dřevěného obalového materiálu po dobu nejméně 5 let
- 2.3 evidovat způsob, data, času a místa značení dřevěného obalového materiálu (po výrobě, při expedici, u příjemce, apod),

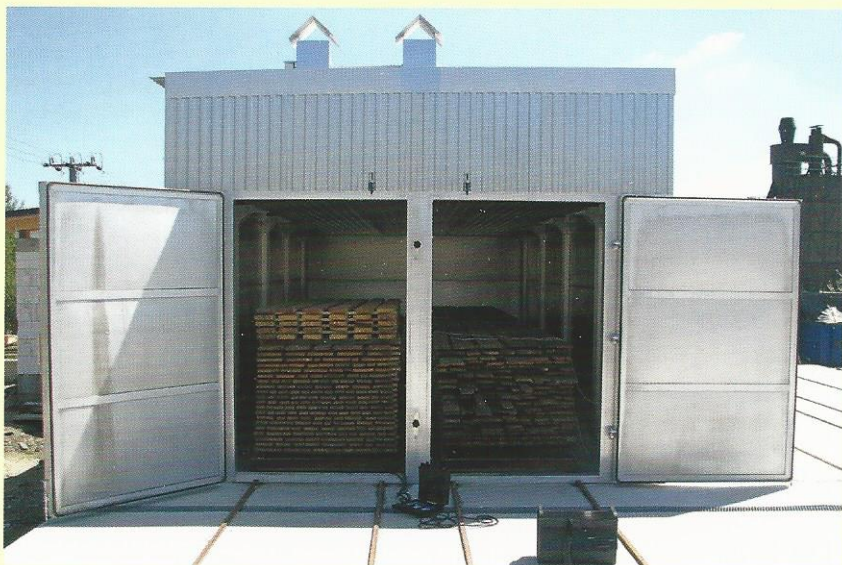
Společné požadavky pro provozovatele sušáren i výrobce DOM

(1) Právnická nebo fyzická osoba, která není zapsána v rejstříku provozovatelů technického zařízení podle § 68 a rejstříku výrobců ošetřeného dřevěného obalového materiálu podle § 69, nesmí označovat ani opatřovat dokladem o provedeném ošetření dřevo ani dřevěný obalový materiál.

(2) Provozovatel technického zařízení a výrobce ošetřeného dřevěného obalového materiálu, který je držitelem rozhodnutí rostlinolékařské správy podle § 68 odst. 3 a § 69 odst. 2, smí používat pouze značku přidělenou mu rostlinolékařskou správou, a to pouze

- a) k označování dřeva nebo dřevěného obalového materiálu ošetřeného v technickém zařízení uznaném podle § 68 odst. 3 a při dodržení technického a technologického postupu uvedeného v § 68 odst. 4 písm. b) a nebo v § 69 odst. 3 písm. b), a
- b) způsobem stanoveným prováděcím právním předpisem.

(3) Rostlinolékařská správa vede rejstřík technického zařízení podle § 68 a rejstřík výrobců ošetřeného dřevěného obalového materiálu podle § 69 a zveřejňuje jej dálkovým přístupem.

Sušárna před ověření způsobilosti.

(4) Rostlinolékařská správa zruší rozhodnutí o uznání způsobilosti technického zařízení, o zápisu do rejstříku provozovatelů technického zařízení podle § 68 nebo rejstříku výrobců ošetřené dřevěného obalového materiálu podle § 69 a o přidělení značky pro označování dřevěného obalového materiálu ošetřené v uznaném technickém zařízení provozovatele a nebo označování dřevěného obalového materiálu jeho výrobcem, jestliže zjistí, že držitel rozhodnutí není způsobilý k označování ošetřené dřevěného obalového materiálu podle mezinárodního standardu tím, že nespňuje technické nebo technologické požadavky uvedené v § 68 odst. 4 písm. b) a nebo technologické požadavky uvedené v § 69 odst. 2 písm. b).

Příklad řídicí jednotky sušárny.

Metody ošetřování DOM

Metoda HT (heat treatment) – tepelné ošetření – jediná mezinárodně uznávaná metoda, která je v ČR povolena! Tepelné ošetření je postup, při kterém je komodita zahřívána tak, aby bylo dosaženo stanovené minimální teploty v průběhu minimální stanovené doby podle úředně uznané technické specifikace [ISPM 15].

Standardem ISPM 15 jsou stanoveny minimální hodnoty pro tepelné ošetření: 56°C po dobu 30 minut, měřeno v jádru dřeva!

Metoda MB (methylbromid fumigation) – fumigace je metoda využívající chemickou látku metylbromid. Standard uvádí přesné podmínky jejího použití (zejména dávkování a dobu expozice). Tato metoda není v ČR využívána, protože je zakázáno tuto látku používat vzhledem k jejím negativním vlivům na ozonovou vrstvu a v ČR není žádný subjekt, který je držitelem osvědčení SRS k využívání této metody pro potřeby ošetřování DOM.

Označení ošetřené DOM se provádí dle požadavku zákona a standardu ISPM 15. Označení musí být stálé, čitelné, nepřenosné, nesmí být napsáno ručně nebo provedeno červenou nebo oranžovou barvou a musí být provedeno na nejméně dvou protilehlých stranách DOM.

Žádosti o zápis do rejstříků

Osoby žádající o uznání způsobilosti sušárny a zápis do rejstříku provozovatelů a nebo o zápis do rejstříku výrobců DOM předkládají SRS vyplněné formuláře žádosti o uznání způsobilosti a zápis do rejstříku a zpracované technologické postupy provozování sušáren, provádění ošetřování, výroby a označování DOM. Více informací lze nalézt na internetu:

<http://eagri.cz/public/web/srs/portal/mechanizace/informace-k-susarnam/>
pro provozovatele sušáren nebo

<http://eagri.cz/public/web/srs/portal/mechanizace/informace-pro-vyrobce-dom/>
pro výrobce DOM.

Sušárny používané k ošetřování DOM.

SRS v obou případech provádí šetření na místě, na základě kterého následně vydává ve správním řízení rozhodnutí o zápisu do rejstříků. V případě uznání funkční způsobilosti sušáren a zápisu do rejstříku provozovatelů sušáren je místní šetření rozšířeno o ověření způsobilosti sušárny. Ověření zahrnuje kontrolu ověřované sušárny, jejího vybavení požadovanými teplotními čidly, celkového provedení sušárny včetně napojení na zdroj energie pro její vytápění. Po tomto kroku následuje ověření schopnosti sušárny dosáhnout požadovanou teplotu ošetřovaného DOM. Toto ověření je provedeno měřením teploty DOM umístěného v komoře sušárny při kontrole. Kontrolní měření je prováděno na předem určených místech komory a je jím zjišťována schopnost dosáhnout požadovanou teplotu a také rozložení teploty v profilu komory tak, aby bylo možné určit nejchladnější místo v komoře. Do tohoto místa je pak umistována sonda sušárny, aby se zaručilo dosažení požadované teploty DOM v celém profilu komory. Způsobilé sušárny musí být dle požadavku zákona vybaveny dvěma sondami pro měření teploty. Jedna sonda pro teplotu vzduchu v komoře, druhá pro teplotu DOM (v jádru dřeva).

Z ověření sušárny SRS zpracovává protokol o kontrole, který je přílohou rozhodnutí o uznání způsobilosti a o zápisu do rejstříku provozovatelů sušáren. Součástí protokolu je také rozpis umístění kontrolních teplotních sond (při každém ověření sušárny je používáno 12 sond) a také hodnoty teploty dosažené v místech jejich umístění v komoře sušárny.

Uznání způsobilosti a zápis do rejstříku provozovatelů sušáren a výrobců DOM

Na základě technického hodnocení a kontrolních měření vydává SRS v rámci správního řízení uznaným sušárnám osvědčení/certifikát a přiděluje vzor IPPC značky.

Žadatel o zápis do jednoho z rejstříků po splnění požadavků a provedeném šetření obdrží při kladném výsledku kontroly rozhodnutí o zápisu do rejstříku, jehož součástí je výše uvedený protokol o kontrole, osvědčení o uznání způsobilosti a zápisu do rejstříku v českém a anglickém jazyce a vzor značky IPPC s unikátním evidenčním číslem, přiděleným žadateli, který slouží jako podklad pro výrobu vlastní IPPC značky pro označování ošetřených DOM.

Tato rozhodnutí mají dobu platnosti dva roky v případě provozovatelů sušáren a tři roky v případě výrobců DOM.

Za provedené odborné úkony při místním šetření jsou účtovány náklady dle sazebníku vyhlášky č. 175/2005 Sb., v platném znění. Žadatelům o zápis do rejstříků jsou při novém /prvním zápisu do rejstříku je účtována částka: 4000 Kč, při druhém a dalším zápisu částka 3000 Kč pro provozovatele sušárny a částka 2500 Kč pro výrobce DOM.

SRS zveřejňuje na internetu:

<http://eagri.cz/public/web/srs/portal/mechanizace/seznam-susaren.html>

seznam subjektů zapsaných do rejstříku provozovatelů sušáren a výrobců DOM, s vyznačením subjektů, jejichž aktivity v ošetřování a výrobě DOM byly pozastaveny nebo zrušeny, tzn. subjektů, které byly z rejstříků vyřazeny a nesmí pokračovat v uvedených aktivitách.

Kontrola SRS

Sekce dovozu a vývozu SRS zajišťuje podle § 74 zákona dozor nad dodržováním podmínek pro provozování technických zařízení a označováním DOM.

Pokud subjekty neplní podmínky stanovené zákonem, může jim být vydán zákaz provozování technického zařízení nebo zákaz označování DOM podle § 76 zákona a v nejzávažším případě může být takový subjekt vyřazen z evidence/rejstříku SRS.

Z výše uvedených informací vyplývá, že provozovat sušárnu, vyrábět, ošetřovat a označovat DOM může pouze subjekt, zapsaný v rejstříku SRS.

Sankce

Pokud některou z uvedených aktivit provádí subjekt zapsaný v rejstříku v rozporu se stanovenými podmínkami nebo subjekt, který k tomu není dle § 68, 69 a 69a) zákona způsobilý a oprávněný, dopouští se správního deliktu. Za provedení správní delikt může být subjektu dle § 79 d) uložena pokuta do výše 20.000 Kč jedná-li se o fyzickou osobu a nebo dle §79 e) zákona může být uložena pokuta až do výše 500.000 Kč jedná-li se o právnickou a nebo podnikající fyzickou osobu.

Vydalo:

Ministerstvo zemědělství
ve spolupráci se Státní rostlinolékařskou správou
Těšnov 17, 117 05 Praha 1,
eagri.cz, info@mze.cz
www.srs.cz, sekretariat@srs.cz

Praha 2012